

Forløb Situationen da være? Vilde det da være forsvarligt at blive ved saaledes fremdeles i andre 5 Aar med 20 Mill. Kr.? Det vilde blive en Anvendelse af Statens Midler, som i alt Fald Flertallet paa ingen Maade kan være med til at billige. I Henhold til disse Betragtninger maa Flertallet anse det for en Betingelse, uden hvilken man ikke kan gaa med til det foreliggende Lovforslag, at man indskrænker det Beløb, som Statskassen anvender derpaa, meget betydeligt, og der er derfor i Ændringsforslagene Nr. 11 og 15 stillet Forslag om, at der i Stedet for 4 Mill. Kr. aarlig sættes 1 Mill., og at altsaa det hele Beløb, som Statskassen kan anvende til Fremme af dette Formaal, til dette Forsøg, indskrænkes til 5 Mill. — Man vil maaske sige: Ja, det er jo ingenting; derved kan man jo ikke skaffe denne Sag nogen Fremgang af videre Betydning. Dertil vil jeg svare, at der dog ved Anvendelsen af disse 5 Mill. Kr., selv om alle de Jordejendomme, der tilvejebringes, blive af den største og kostbareste Slags, som her kan være Tale om, og til 4,000 Kr.s Værdi, i Løbet af de 5 Aar vil kunne tilvejebringes omtrent 1,600 ny Ejendomme paa de i Lovforslaget omhandlede Vilkaar, og det forekommer Flertallet at være fuldkommen tilstrækkeligt til, at man efter de 5 Aars Forløb kan være klar over, hvorvidt man skal gaa videre eller standse med hele dette Forsøg. Skal man gaa videre, er det muligt, at man kommer til at stille nogle andre Betingelser end dem, Flertallet opstiller, eller som man bliver enig om ved den nuværende Lov. Det er altsaa et Spørgsmaal, hvor Regering og Rigsdag staa fuldkommen frit efter de 5 Aars Forløb, men vi mene, at Forsøget bør indskrænkes, som vi have foreslaaet, til disse 5 Aar med Anvendelse af Statsmidler til et Beløb af 5 Millioner.

Det Spørgsmaal, der dernæst i Henhold til Loven af 13de April 1894 nødvendigvis maa stilles, er: hvad skal der forstaaes ved „gunstige Vilkaar“? Thi det siger jo Loven, at disse Jordejendomme skulle tilvejebringes paa gunstige Vilkaar. Derom kan man selvfølgelig have ret forskellige Meninger, men Flertallet har den Formening, at man i den Henseende ikke bør strække sig saa vidt, som det andet Ting har gjort. Der er navnlig et af disse Vilkaar, Flertallet tillægger stor Betydning, og det vedrører Spørgsmaalet om, hvilket Beløb den paagældende Landarbejder selv skal indsætte i en saadan Ejendom. Det andet Ting og Landbo-kommissionens Flertal have forment det

tilstrækkeligt, naar vedkommende Landarbejder kunde raade over $\frac{1}{10}$ af Ejendommens Værdi, og det skal jo ikke nægtes, at det vilde være et saare gunstigt Vilkaar at stille for Erhvervelsen af en saadan Ejendom. Men Flertallet kan ikke gaa med dertil, og den Grund, man navnlig i den af det andet Tings Udvalg afgivne Betænkning fremfører for at indskrænke sig til denne Tiendedel, kan Flertallet ikke tiltræde. Den Grund, der dér anføres, er nemlig den, at man ved at forlange $\frac{1}{5}$ og ikke ville nøjes med $\frac{1}{10}$ vilde udelukke de mest trængende — de mest trængende! — fra at komme i Betragtning ved Lovens Anvendelse. Flertallet deler ikke denne Betragtning, at der overhovedet ved denne Lov skulde være Spørgsmaal om, og at det skulde være Hensigten at afhjælpe en Trang hos den enkelte. Det, der er Spørgsmaal om, er at fremme en Foranstaltning af mere almennyttig Karakter, af større almen Betydning for Landbruget, og ikke at afhjælpe en Trang hos den enkelte. Den Grund, der fra det andet Tings Side fremføres, og som for øvrigt ogsaa er kommen frem her under Sagens tidligere Behandling, at man ved at forlange $\frac{1}{5}$ vilde udelukke de mest trængende, er saaledes en Grund, Flertallet ikke kan godkende. Der bør ved denne Lovs Gennemførelse ikke efter vor Mening være Tale om at yde den enkelte nogen Gave, men kun om at fremme Etableringen af den Slags Huse paa en saadan Maade, at det kan blive til almen Gavn for Landbruget, uden at Statskassen løber alt for uforholdsmæssig stor Risiko, og uden at der lides noget virkeligt, direkte Tab ved den Anbringelse af Statens Midler. Men en Gave bør der ikke kunne være Tale om allerede af den Grund, at det er umoralsk, og det er ikke heldigt, at Staten indlader sig paa at give Gaver til den enkelte. Det vil fremkalde, med en vis Føje kunne fremkalde Krav fra andre Samfundsklasser af samme Art. Vilde man her give, hvad jeg vilde kalde en Gave, til en Del Landarbejdere, ses det virkelig ikke, med hvad Føje man skulde kunne nægte en Del Arbejdere i Købstæderne ogsaa at faa en Gave for derigennem at kunne etablere bedre Boliger og i det hele taget bedre Livsforhold end dem, der for Tiden vare til Stede. Det maa altsaa efter Flertallets Mening absolut fastholdes, at nogen Gave fra Statskassens Side bør der ikke være Tale om, men kun om ved et Offer fra Statens Side at fremme en almennyttig Foranstalt-